

UNIVERSITATEA „BABEȘ–BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISTORIE. CIVILIZAȚIE. CULTURĂ.”

**Orașul și sistemul său de justiție. Târgu Mureș în
secolul al XVII-lea**
-Rezumatul tezei doctorat-

Coordonator științific:

Prof.univ. dr. Rűsz-Fogarasi Enikő

Student-doctorand:

Győrgy Árpád-Botond

Cluj-Napoca

2021

Cuprins

Introducere

1. Problematica cercetării

- 1.1. **Metodologie**
- 1.2. **Orașele și instituțiile orașelor în istoriografie**
- 1.3. **Istoriografie al păcatelor, penalizare, pedepsei în oraș**
- 1.4. **Târgu-Mureș în istoriografie**

2. Surse arhivistice și formarea lor

- 2.1. **Leges seu decreta cartea orașului**
- 2.2. **Protocoale al audierilor de martori**
- 2.3. **Surse narative**
- 2.4. **Alte surse arhivistice**

3. Din Novum Forum Sicolorum până la Târgu-Mureș

3.1. Procesul urbanizării

- 3.1.1. **Locul așezări între orașelor în Transilvania**
- 3.1.2. **De la prima atestare al așezări până la denumirea oppidum**
- 3.1.3. **Primele privilegii, conflict cu Scaunul Mureș**
- 3.1.4. **Conflictul continuu cu Scaunul Mureș, complementarea privilegiilor în secolul al 16 – 17-lea**

3.2. Titlul de orașul regal liber

- 3.2.1. **Conflicte externe și interne în secolul al 17-lea**

3.3. Jurisdicția orașului: din sat secuiesc, oraș regal liber

- 3.3.1. **Satul secuiesc și oraș secuiesc**
- 3.3.2. **Oraș secuiesc cu privilegii**
- 3.3.3. **Rangul oraș regal liber, și sincronizarea cu alte orașe** **Hiba! A könyvjelző nem létezik**

4. Instituțiile și funcțiile în orașul regal liber Târgu-Mureș în secolul al 17-lea

4.1. Consiliul

- 4.1.1. **Consiliul extern**
- 4.1.2. **Consiliul intern**

4.2. Funcții alese și plătite: "ofițeri"

4.3. Judele

- Borsos Tamás*
- Nagy Szabó János*
- Olajos (Kovács)Litteratus György*
- Nagy Szabó Mihály*

Rozsnyai Szabó Dávid
Nagy (Köpeczi/Középső) Szabó Péter
Nagy Szűcs (Szőcsi) István
Borbély Lukács
Tordai Pál deák
Vidombáki Szűcs Márton
Ötvös Márton
Kézdivásárhelyi István
Vágási István deák
Nyíró Szabó Miklós
Kovács Szabó Ferenc
Szilágyi Csiszár János
Nagy Csiszár János
Szűcs Zsigmond
Nyerges György
Nyíró Szabó István
Ötvös Lakatos Márton
Halmágyi Mihály
Rozsnyai Szabó István

4.4. Cetățeni jurați

4.5. Senatori /Consilieri

4.6. Notar

Decsi Dániel
Vásárhelyi Kis János/ Kis János deák
Ersényes János
Kézdivásárhelyi István
Dési Horváth Péter
Csapai István
Galambodi György
Keresztúri Deák András
Halmágyi Mihály
Sámuel deák
Virág István
Kolozsvári Dániel

4.7. Director al orașului

4.8. Alte funcții

- 4.8.1. *Administrator de moară*
- 4.8.2. *Căpitan*
- 4.8.3. *Administrator de pădure*

4.9. Funcții plătite

- 4.9.1. *Sluga orașului*
- 4.9.2. *Poliția publică*
- 4.9.3. *Dorobanți*
- 4.9.3. *Călău*

5. Legile și practica instanței în TârguMureș

5.1. Statul orașului

5.2. Legile nescrise ale orașului în lumina protocoalelor

5.3. Influența legilor "naționale" asupra legilor orașului

5.4. Citație

- 5.4.1. *Detenție*
- 5.4.2. *Litigiile între persoane fără dreptul de cetățenie al orașului*

5.5. Tribunal

- 5.5.1. *Ordinul instanței, procedura decurs*
- 5.5.2. *Locul procesului*
- 5.5.3. *Procesul*
- 5.5.4. *Jurământul, ca un element al procesului*
- 5.5.5. *Audieri de martori*

5.6. Avocate

5.7. Tortura, dovezi

5.8. Hotărârile judecătorești.

5.9. Recursuri

5.10. Penalizări

- 5.10.1. *Amenzile*
- 5.10.2. *Pedeapsa corporală și umilirea morală*
- 5.10.3. *Condamnări la moarte*

5.11. Locurile execuției pedepsilor corporale

6. Practica judiciară la TârguMureș în secolul al 17lea

6.1. Cazurile care conțin chestiuni materiale

6.1.1. Tâlhăriejaf, Tăinuire

Tâlhărie

Jaf

Tăinuire

6.1.2. Cumpărare și vânzare

Bunuri mobiliare

Bunuri imobiliare

6.1.3. Datoriile

Datoriile în numerar

Zălogire

Chirie

6.1.4. Vandalism, daune provocate

6.1.5. Moștenire și testamente

6.1.6. Conflicte interne în bresle

6.1.7. Incendiere

6.1.8. Conflicte legată de muncă

6.2. Cazurile de vătămare verbală și corporală în Târgu Mureș în secolul al 17lea

6.2.1. Vătămare verbale

Înjurături

Defăimare și Calomniere

Mustrare/Bârfe

6.2.2. Vătămare corporale ușoare

Bătaie

6.2.3. Vătămare corporale cu arme împuns și tăiat

Folosirea altor armelor

6.2.3. Neglijență

6.2.4. Tentativă de omor

6.2.5. Omor

Ucidere

Omor

6.3. Adulter, viol și alte infracțiuni sexuale în Târgu Mureș în secolul al 17lea

6.3.1. Concubinaj

6.3.2. Prostituție ascunsă

6.2.3. Adulter și divorț

6.3.4. Abuz sexual

6.3.5. Viol

6.4. Pruncucideri în Târgu Mureș în secolul al 17lea

6.5. Procese de vrăjitoare în Târgu-Mureș în secolul al 17-lea

Procese de vrăjitoare în Europe de Vest, Regatul Maghiar și în Principatul Transilvaniei

Procese de vrăjitoare în Târgu-Mureș

Concluzii

Bibliografie

Surse inedite

Surse edite

Monografii

Studii și articole

Teze de doctorat

Rezumat

Cercetarea istoriei orașului Târgu Mureș din secolul al 17-lea este o provocare profesională considerabilă, iar teza noastră de doctorat încearcă să răspundă acestei provocări. Teza prezintă în cadrul a 6 capitole sistemul juridic târgumureșean al secolului al 17-lea. Pe lângă urmărirea diferitelor procese și etape de-a lungul istoriei instituțiilor, scopul nostru este de a descrie procedura penală specifică epocii, adică desfășurarea crimei și a pedepsei. Teza de doctorat este constituită din trei părți tematice majore. Prima parte aplică în primul rând o abordare din direcția istoriei instituțiilor, prezentând forțele care au format justiția și privilegiile prin care orașul a ajuns la jurisdicție independentă. A doua parte analizează cazuri penale. A treia parte prezintă exemplele în mod practic. Scopul nostru este de a prezenta practica de judecată pe baza documentelor care au supraviețuit în arhive. Mai precis, de a cunoaște felul în care martorii au contribuit la condamnarea sau chiar la achitarea inculpatului, precum și rolul pe care l-au jucat relațiile personale în anumite situații. Practic, teza de doctorat conține prezentarea rezultatelor unei cercetări arhivistice, unde literatura de specialitate a oferit asistență metodologică semnificativă în prelucrarea izvoarelor, precum și în reconstituirea funcțiilor îndeplinite de demnitarii târgumureșeni al secolului al 17-lea, oferind îndrumare către sursele în care se găsesc urmele și modul de desfășurare al activităților acestora.

După o scurtă introducere urmează capitolele dedicate istoriei cercetării și metodologiei. În aceste capitole prezentăm în primul rând rezultatele istoriografiei regiunii înconjurătoare, adică a celei poloneze și slovace. Aceste rezultate au avut un rol semnificativ atât pe parcursul propriei cercetări cât și în abordarea metodologică urmată. În pregătirea metodologiei acestei teze de doctorat au jucat un rol important și lucrările istoriografice ale cercetătorilor maghiari și români preocupați de istoria orașelor din secolul al 17-lea, însă diferența dintre izvoarele folosite de aceștia este foarte vizibilă. Capitolul despre istoriografie se încheie cu prezentarea lucrărilor axate pe Târgu Mureșul din epoca modernă timpurie. Aici trebuie să evidențiem în special numele lui Pál-Antal Sándor, al cărui cercetare arhivistică desfășurată de-a lungul mai multor decenii a constituit bazele acestei teze de doctorat. Pál-Antal Sándor a efectuat cercetări de bază esențiale care au oferit un punct de plecare pentru dezvoltarea capitolelor ulterioare.

Am delimitat un capitol separat și prezentării izvoarelor prelucrate în cadrul tezei. Delimitarea în timp a temei lucrării se datorează unui fapt pragmatic: sursele care au

supraviețuit datează între anii 1603 și 1698. Este vorba despre procesele verbale – incomplete – care conțin mărturiile înregistrate, precum și sentințele emise în cadrul proceselor desfășurate în fața instanței orășenești, păstrate timp de decenii la Arhivele Naționale Mureș. Tot în fondul care conține documentele Primăriei Tg. Mureș, într-un dosar separat poate fi găsită cartea orașului (*liber civitatis*) cuprinzând statutele orașului legate într-o copertă din secolul al 16-lea, care și-au păstrat rolul protocolar important până în secolul al 19-lea. Sunt considerate izvoare semnificative și registrele de impozit care conțin date relevante despre demnitarii orașului. De-a lungul secolului al 17-lea, pe teritoriul Târgu Mureșului s-au născut mai multe surse narative importante, scrise de autori ca Borsos Tamás, Nagy Szabó Ferenc și Enyedi Lakatos Márton. Acestea conțin, pe lângă descrierea condițiilor din oraș, multe date biografice, informații despre relații familiale, oferind totodată explicații pentru dispariția din surse a unor personalități proeminente ale orașului.

Târgu Mureș a devenit una dintre cele mai importante orașe din Ținutul Secuiesc datorită mai multor factori (locația geografică, gestionarea cu succes a orașului). Faptul că a fost de mai multe ori un centru de justiție și de colectare a impozitelor comerciale în Scaunul Mureșului și în Ținutul Secuiesc a jucat, de asemenea, un rol semnificativ în dezvoltarea sa. Din actele care au supraviețuit reiese clar că inițial și magistrații secui sprijineau privilegiile comerciale ale orașului. Pentru asta primeau în schimb o parte din încasările din târguri și cadouri de la meșterii orașului. Începând cu sfârșitul secolului al 15-lea, autoritatea scaunului a devenit din ce în ce mai împovărată pentru locuitorii orașului: pe de o parte creșteau sarcinile lor, pe de altă parte își doreau independență față de autoritatea scaunului. Folosindu-se de sprijinul guvernului central, de la mijlocul secolului al 16-lea – János Zsigmond a scos orașul din jurisdicția scaunului în 1560 – până la 1616, au fost dobândite privilegiile economice, juridice și militare în mai multe etape. Acest proces a fost încununat de o scrisoare de privilegiu primită de la Gábor Bethlen în 1616. Prințul a împuternicit privilegiile emise anterior, adăugând că așezării i s-a acordat rangul de oraș regal liber, precum și dreptul de a construi o cetate și de a intra astfel într-o nouă etapă a urbanizării. În viața interioară a orașului, conflictele dintre locuitori au fost rezolvate de comitete de anchetă princiară. Există urme scrise ale acestor investigații, din care reiese că nu numai că s-au soluționat conflicte, dar s-au făcut, în mai multe rânduri, eforturi de remodelare a administrației pentru a corespunde celor mai noi așteptări.

La Târgu Mureș, ca în toate celelalte orașe contemporane, sistemul judiciar și administrația economică și politică nu erau clar separate. În sistemul judiciar al localității, judele din fruntea orașului, care avea și multe alte atribuții, supraveghea activitatea economică

și păstra legătura cu nobilii mai influenți și cu alte așezări. Justiția era asistată de cel puțin un cetățean jurat și notarul orașului, în conformitate cu prevederile statutului. Pe lângă jude, un rol important îl avea consiliul cetățenilor jurați alcătuit din șase membri aleși anual deodată cu judele. Consiliul intern era completat de un notar ales dintre cetățeni care răspundea de organizarea treburilor ce țineau de administrația orașului. Membrii consiliului intern erau aleși din consiliul extern de 24 de persoane. Consiliul extern a fost extins la 40 de persoane pe parcursul secolului al 17-lea la propunerea comitetelor princiare, ajustând efectivul la numărul familiilor plătitoare de impozit din oraș. Membrii noi ai consiliului extern erau aleși de membrii consiliului, astfel doar cei mai influenți cetățeni ajungeau în asemenea poziții. Dintre consilierii mai tineri admiși recent unii ajungeau administratori de moară (*malombíró*). Consiliul organiza unul dintre mijloacele importante de menținere a ordinii publice, așa-numita „cirkálás”, un fel de poliție comunitară care patrula străzile pe timpul nopții. Participarea la acest serviciu era datoria fiecărui cetățean al orașului și avea rolul de a menține ordinea pe timpul nopții; cu toate acestea, oricine avea posibilitatea să angajeze pe altcineva în locul său. O altă schimbare majoră din a doua jumătate a secolului al 17-lea a fost introducerea unei noi funcții, cea a postului de director al orașului (*városi director*). În alcătuirea acestei funcții s-au urmat modele naționale și clujene. Scopul a fost de a atenua povara asupra consiliului orașului, astfel jurisdicția procurorului a fost transferată unui singur jurat, care a preluat apoi rolul de procuror public al orașului.

Administrația localității era ajutată de mai mulți oficiali plătiți, conform noțiunilor noastre de azi. Solgăbirăul îndeplinea o varietate de sarcini, făcând citații și arestări, dar el conducea și dorobanții atunci când ordinea trebuia restabilită în timpul conflictelor interne. Dorobanții, plătiți de asemenea de oraș, erau responsabili de capturarea și paza prizonierilor, tot ei supraveghind din turnul orașului eventualele pericole de incendiu. Erau sub autoritatea orașului și probabil plătiți și țiganii implicați în executarea pedepselor, cei care băteau, torturau și executau condamnații, ei fiind și cei care conduceau autorii faptelor de curvie în afara granițelor orașului.

Statutul orășenesc notat în 1603 a stabilit cadrul justiției. Acesta a fost completat și extins de mai multe ori pe parcursul secolului al 17-lea. S-a reglementat procesul arestărilor și al citațiilor, numărul amânărilor, s-au separat loturile nobililor, iar consiliul și-a revendicat dreptul de a verifica locuitorii noi care s-au stabilit în oraș prin căsătorie. Statutele au desemnat zilele de judecată și locul judecăților: casa judeului. Aceasta s-a modificat atunci când s-a

finalizat construcția primăriei, care a fost desemnată prin ordin de consiliu ca singurul loc pentru desfășurarea ședințelor și a procedurilor judecătorești.

Statutul a determinat, de asemenea, măsura penalităților și sumele amenzilor, precum și etapele de impunere a sancțiunilor. Gajarea era, de asemenea, reglementată în articole separate; de obicei se încerca scoaterea la licitație a posesiunilor imobile la final, după bunurile mobile.

O adăugire majoră a fost efectuată în statute în 1634. Conform acesteia, era sarcina orașului să aducă sub propria jurisdicție terenurile nobililor de pe întregul teritoriu anterior. Cu toate acestea, orașul și-a păstrat autoritatea asupra loturilor rămase sub drepturi civile și chiar și-a extins-o, întrucât consiliul a câștigat dreptul de a dobândi imobilele din cetate de la cei care i se opuneau, în schimbul unei compensații, și de a le transmite unor cetățeni de încredere. Consiliul își apăra propriile interese și pe cele politice și economice ale orașului prin încercările de împiedicare a acumulării de imobile.

Pe lângă prevederile consiliului, un rol semnificativ îl aveau legile la care sentințele însemnate în procesele verbale se refereau ca „legi naționale”. Acestea trimit la *Tripartitum* lui Werbőczy și la *Approbatæ Constitutiones*. Se poate afirma că legile codificate anterior au avut un efect semnificativ asupra justiției moderne timpurii. Cu toate acestea, în hotărârile judecătorești poate fi observată aplicarea unor obiceiuri locale care nu sunt incluse în legislația națională, acestea fiind legate în primul rând de organizarea vieții de zi cu zi. Aceste legi intrau în vigoare atunci când cineva greșea prin comportament sau provoca daune din motive materiale, de exemplu ocupase un teren, nu respectase limitele terenului altcuiva, ori fusese gălăgios în stradă. Dreptul cutumiar era încă urmat în epocă și juca un rol semnificativ în reglementarea vieții de zi cu zi, definind, pe lângă codul de conduită, și regulile nescrise de vânzare și cumpărare.

Găsim mult mai puține informații despre punerea în executare a hotărârilor judecătorești. Nu se scrie în izvoarele examinate despre cum și unde au avut loc execuțiile, nici despre modul în care s-au aplicat amenzile și alte umilințe fizice. Cu toate acestea, modul de aplicare al pedepselor poate fi reconstituit prin implicarea altor surse.

În cazul orașului Târgu Mureș, statutele și actele de privilegiu au stabilit, de asemenea, că forul de apel pentru cetățeni îl reprezenta tabla regală. Cu toate acestea, statutele orașului ofereau încă din anii 1630 oportunitatea ca oricine să-și poată duce cazul în fața consiliului

interior complet care să decidă ca forum de apel. Au supraviețuit și înregistrările scrise despre funcționarea acestei instanțe.

În a treia parte majoră a tezei sunt prezentate diferitele cazuri discutate în instanță. Scopul este de a descrie practica, modul în care instanța decide în cazuri individuale, cum își dovedește inculpatul nevinovăția, precum și factorii care dovedeau adevărul reclamanților. Prezentarea practicii este importantă și pentru că, în opinia noastră, aplicarea legilor, atitudinea instanței depindea foarte mult de persoana judeului. În procesele verbale există urme scrise despre situații în care, contrar spiritului legilor, instanța a exercitat grațierea, decizând să nu spânzure un hoț bine-cunoscut, ci doar să-l umilească fizic.

În legătură cu funcționarea practică a instanței, discutăm mai întâi cazurile care implicau chestiuni materiale, în teză incluzând în această categorie și infracțiunile legate de diferite bunuri materiale. Începem prezentarea cu cazurile de tâlhărie, acestea fiind cazuri minore; martorii povestesc situația. Cel mai adesea se furau bijuterii sau materiale textile valoroase, pe care autoritățile se străduiau să le găsească la tăinuitori. De mai multe ori, instanța dorea să afle și cum au ajuns animalele furate în posesia pârâtului. În același timp, apar și cazuri ale tâlharilor care lucrau cu cheie falsă, iar autoritățile încercau surprinderea acestora în flagrant de mai multe ori, sperând să găsească obiectele furate la tăinuitor. Se considera, de asemenea, un furt minor și când cineva rupea ramuri și ciorchini din podgoria altuia; în aceste cazuri instanța considera că pârâtul a fost dat în judecată pe bună dreptate. Jaful era supus unei judecăți mai severe, deoarece însemna confiscarea cu forță a numerarului sau a bunurilor. Pârâții se apărau susținând, de exemplu, că victima le-a înțeles greșit intențiile și le-ar fi predat bunurile în mod voluntar. Alteori era suficient să se demonstreze că s-au produs distrugerii la locul spargerii sau că eventual cineva a fost bătut; dacă erau găsite obiectele jefuite într-un loc care avea legătură cu inculpatul, cu greu se evita spânzurătoarea.

Autoritățile căutau, de asemenea, să tragă la răspundere și tăinuitorii, care erau de obicei meșteri sau negustori care achiziționau materii prime sau bunuri la prețuri scăzute, prin urmare sporindu-și propriile profituri. Găsim de multe ori printre acuzați măcelari care tăiau animale furate sau negustori care cumpărau bijuterii și îmbrăcăminte furate.

Procesele privind datoriile sunt tratate separat în capitolul despre chestiuni materiale. În perioada examinată se făcea distincție între datorii în numerar și sub formă de zălog/gaj. Instanța avea grijă să protejeze atât debitorul, cât și creditorul. Gajarea era reglementată nu numai prin statutele orașului, ci și prin dreptul cutumiar. Printre altele, instanța a dispus în

repetate rânduri ca bunurile mobile și imobile dobândite prin gaj să fie mai întâi oferite spre vânzare fostului proprietar, conform obiceiului. Instanța pedepsea, de asemenea, persoana despre care martorii confirmaseră că era autorul vandalismului și al daunelor provocate, iar dacă cineva bătuse un animal care apoi a murit, persoana vinovată plătea și o despăgubire pe lângă amenda emisă de oraș.

Problema moștenirii și a testamentelor este extrem de complexă. Întrucât scopul tezei nu este prezentarea obiceiurilor de moștenire în Târgu Mureș, discutăm aici în principal cazuri care au fost aduse în fața instanțelor. În majoritatea lor, lipsa testamentului, și nici decedatul nu-și exprimase dorința în mod explicit pe patul de moarte – situație în care instanța era nevoită să împartă averea. Uneori, chiar dacă exista un testament, moștenitorii nu reușeau să cadă de acord unul cu celălalt, și atunci intervenea instanța orașului. Orașul căuta să-și protejeze propriile interese, mai ales ca pământurile civile să cadă în mâinile nobililor și ca acestea să fie în cele din urmă înnobilate permanent.

Conflictele interne ale breslelor erau soluționate de tribunalul orașului dacă nu puteau fi rezolvate în cadrul breslei. Putem vorbi în principal despre cazuri în care certurile conduceau la izbucnirea unui conflict fizic. Există, de asemenea, exemple de situații în care bunurile unui renitent din cadrul breslei au fost vătămate de către ceilalți membri, motiv pentru care păgubitul a apelat la instanța orașenească. Sunt cazuri similare cele în care breslele, pentru a-și proteja propriul monopol pe piață, apelau la violență fizică, în primul rând în timpul târgurilor naționale. Și disputele dintre două bresle ajungeau în fața instanței orașenești, de exemplu existau conflicte continue între măcelari și cojocari, declanșate din cauza pielii de oaie pentru care negustorii străini plăteau un preț mai bun decât cojocarii aflați într-o situație privilegiată – toate acestea conduceau la acțiuni judecătorești semnificative.

La categoria vandalismului și a agresiunii fizice intră și incendierea, aceasta fiind subiectul care încheie capitolul despre cazuri materiale. Autorii incendiilor se confruntau cu un dispreț social imens deoarece un incendiu putea conduce la un mare dezastru pentru oraș. În cazul în care nu se găsea vinovatul, o înjurătură sau o amenințare putea fi considerată suspectă. Dacă o persoană care anterior fusese amenințată de alta că i se va da foc casei, victima incendiului putea aduce în fața justiției pe cel sau cea care efectuase amenințarea, însă pe lângă zvonuri era nevoie și de alte probe sau de martori care să-l fi văzut pe pârât în preajma focului într-un moment suspect.

În cazul vătămării verbale și corporale, instanța lua în considerare mai mulți factori. Pe baza mărturiilor, se examina cine inițiasse conflictul, fie el verbal sau ajuns la violență fizică. S-ar presupune că agresiunile verbale erau mai caracteristice în rândul femeilor, dar nu este neapărat așa. Este vorba mai degrabă despre faptul că în cazul bărbaților, insultele verbale se transformau în violență fizică, conducând astfel la situații mai grave. Autoritățile acționau cu severitate draconiană împotriva blasfemiei. Conform percepției generale a epocii, la o insultă sau provocare se putea răspunde proporțional până la un anumit punct. De asemenea, era important să se constate cine a scos primul arma în timpul certei și motivul conflictului. Totodată se poate observa că majoritatea luptelor fatale s-au dezvoltat în primul rând din bătaie, adică situații în care un grup întreg atacase o singură persoană. În cazul unui omor, instanța lua în considerare posibilitatea autoapărării și a unui accident. Cu toate acestea, dacă intenția ucigașă era dovedită, făptuitorul era tras la răspundere fără milă.

Conceptul de infracțiuni de tip sexual este foarte larg, variind de la prostituție ascunsă la viol, de la exhibiționism la curvie și adulterul conex. Instanța încerca întotdeauna să audieze martori care nu numai că auziseră zvonuri, dar văzuseră fapta acuzatului sau care chiar fuseseră partenerii sexuali ai acestuia. În cazul prostituției, era necesar ca martorul ocular să fi văzut că femeii i s-au dat bani în schimbul faptei. Și în cazul curviei și al adulterului, fapta în sine trebuia să fie văzută de martori, nu doar acuzatul vorbind cu alții.

De asemenea, am inclus divorțul în categoria infracțiunilor sexuale, deoarece în aceste cazuri nu era vorba doar de demonstrarea comiterii unui abuz sau a irosirii bunurilor celeilalte părți, ci și de faptul că prin dovedirea adulterului se crea posibilitatea recăsătoririi. Dacă vinovăția acuzatului era dovedită dincolo de orice îndoială, atunci legea era aplicată sever. Femeile adulterine singure erau de obicei numai umilite: erau bătute și li se interzicea prezența în localitate, cu amenințarea de a fi executate dacă treceau din nou granițele orașului. În schimb, adulterii care nu-și regretau păcatele sau recidivau erau condamnați la moarte.

La sfârșitul tezei sunt prezentate separat, în două subcapitole mai scurte, două infracțiuni grav condamnate de societate. Una este pruncuciderea, care provine practic din curvie și, pus foarte simplu, era comisă pentru ascunderea ei. Aici martorii aveau un rol foarte important, mai ales dacă nu se găsea cadavru. În cele mai multe cazuri, fetele necăsătorite care afișau semne de sarcină erau și ele suspecte. Însă în majoritatea cazurilor familiile încercau să-și salveze fiicele învinuite, de obicei susținând că copilul s-a născut mort, sau încercând să facă rost de martori care să vorbească despre simptome asemănătoare sarcinii, întărind apărarea care

susținea că semnele fizice prezentate de pârâtă nu puteau fi asociate exclusiv cu graviditatea, astfel negând-o. Cealaltă infracțiune discutată este vrăjitoria. În cazul vrăjitoarelor, anchetele erau ordonate în primul rând din cauza practicării magiei interzise. Conform martorilor, inculpații locuiau în oraș de ani de zile și desfășurau diverse activități de vindecare. Însă după o vreme, din cauza comportamentului acestor femei, comunitatea urbană cerea pedepsirea lor, consiliul fiind obligat să ia măsuri. Atât în cazurile de pruncucidere, cât și în cele de vrăjitorie, instanța acționa cu cea mai mare prudență. Autorii acestor infracțiuni erau condamnați la moarte doar în cele mai certe cazuri.

De-a lungul cercetării s-a reușit reconstituirea procedurii de judecată târgumureșene, precum și urmărirea procesului prin care Târgu Mureș a devenit oraș regal liber. Am reușit să oferim o privire și asupra practicii judecătorești prin prezentarea unei porțiuni restrânse de izvoare.

Cuvinte-cheie: Târgu Mureș, epoca modernă timpurie, justiție, procedură penală, crimă, pedeapsă, Transilvania, judecată, punerea în executare a sentinței, practică judecătorească

Bibliografie

Surse inedite

Román Nemzeti Levéltár Maros Megyei Igazgatóságának Marosvásárhelyi Levéltára. 9-es fond Marosvásárhely Muncípium Levéltára, 117-es levéltári mutató: *A városi tanács iratai*. 109-es iratcsomó *Leges seu Decreta*

Román Nemzeti Levéltár Maros Megyei Igazgatóságának Marosvásárhelyi Levéltára 9-es Fond Marosvásárhely Muncípium Levéltára, 118-as levéltári mutató: *Adminisztratív és ítélkezési iratok*. 290, 291, 292, 293-as csomó.

Román Nemzeti Levéltár Maros Megyei Igazgatóságának Marosvásárhelyi Levéltára Fond *Maros Megyei Múzeum Gyűjteménye* 968-as Mutató 4. számú dokumentum.

Román Nemzeti Levéltár Maros Megyei Igazgatóságának Marosvásárhelyi Levéltára 9-es fond Marosvásárhely Muncípium Levéltára 116-os levéltári mutató: *A városi tanács gazdasági iratai*.

Teleki-Bolyai Könyvtár kézirat gyűjtemény MS. 384. *A marosvásárhelyi szűcs cég számadáskönyve*

Surse edite

A magyar törvényhatóságok jogszabályainak gyűjteménye. I. Kötet. Az erdélyi törvényhatóságok jogszabályai – Magyarországi Jogtörténeti Emlékek I. Kiadja. Kolosvári Sándor–Óvári Kelemen, Budapest, 1885

A magyarországi boszorkányság forrásai II. Bessenyei József szerk. Balassi Kiadó. Budapest, 2000.

A magyarországi boszorkányság forrásai IV = Pakó László -Tóth G. Péter et alii.szerk.. Ballasi Kiadó, Budapest. 2014.

A magyarországi boszorkányság forrásai V.=Tóth G. Péter et al. szerk.: Balassi Kiadó, Budapest. 2016

A római szent birodalmi széki Teleki család levéltára I. 1206–1437 Kiadja: Barabás Samu. Budapest.1895.

Az erdélyi káptalan jegyzőkönyvei 1600–1613 *Erdélyi Történelmi Adatok VIII. 2* Kiadja: Gálfi Emőke, Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár 2016.

Borsos Tamás: *Vásárhelytől a Fényes Portáig*. Kriterion, Bukarest, 1972.

Corpus Juris Hungarici. Millenniumi emlékiadás 3. Erdélyi törvényei 1540–1848. Fordították és utalásokkal ellátták Kolosvári Sándor–Óvári Kelemen. =: *Magyar Törvénytár (1000–1895)* Márkus Dezső szerk. Franklin Társulat. Budapest 1900.

Erdély (1769–1773) – Első Katonai Felmérés <https://mapire.eu/hu/map/firstsurvey-transylvania/?layers=here-aerial%2C142&bbox=2726476.469256745%2C5863757.953007624%2C2744658.9273600816%2C5869490.730129011> (Hozzáférés dátuma: 2020. 08. 08.)

Erdélyi okmánytár II (1301–1339). (Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 40.) Kiadja: Jakó Zsigmond, Budapest, 2004. (Továbbiakban: *Erdélyi okmánytár II*.)

Erdélyi okmánytár III. (1340–1359). Kiadja: Jakó Zsigmond (Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 47), Budapest, 2008.

Erdélyi okmánytár IV. (1360–1371). Kiadja: Jakó Zsigmond kéziratát felhasználva Hegyi Géza–W. Kovács András (Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 53.), Budapest, 2014.

Kolozsvári emlékirók (1602–1720). bevezető tanulmányt írta és az időrendi áttekintést összeáll. Bálint József; a forrásokot válogatta és jegyzetekkel ellátta Pataki József. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1990.

Lacko, Miroslav – Mayerová, Erika: *Das älteste Stadtbuch von Schmöllnitz 1410–1735*. Slovenska populčnost' sociálne a hospodárske dejniy. Limpak. 2016.

Maros-Vásárhelyi Nagy Szabó Ferencz Memoriáléja. = *Erdélyi Történeti Adatok I*. gróf Mikó Imre szerk. Kolozsvár 1855.

Marosszéki krónikák I – II Kiadja Sebestyén Mihály. Mentor Kiadó. Marosvásárhely. 2010.

Memorialul lui Nagy Szabó Ferencz din Tîrgu Mureş. 1580-1658 traducerea, note și studiu introductiv Ștefania Gáll Mihăilescu, Kriterion, București, 1993.

Nussbächer, Gernot: *Documente privind meșteșugurile din Sighișoara. Catalog de documente (1376 – 1598)*. Aldus Kiadó, Brassó, 1998

Pakucs-Willcocks Mária: *Sibiu-Hermannstadt: oriental trade in sixteenth century Transylvania*. Boehlau Verlag, Köln, 2007.

Pál-Antal Sándor: *Marosvásárhely XVII–XVIII. századi jogszabályai és polgár névsorai*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely. 2006.

Pál-Antal Sándor: *Székely székek a 18. században 2. Udvarhelyszék 1700–1722 között*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2009.

Pál-Antal Sándor: *Székely székek a 18. században 3. Csík-, Gyergyó-, és Kászonszék 1701–1722 között*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2009.

Pál-Antal Sándor: *Székely székek a 18. században 4. Háromszék 1701–1722 között*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

Pál-Antal Sándor: *Székely székek a 18. században 5. Aranyosszék 1702–1722 között.* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

Pál-Antal Sándor: *Székely székek a 18. században. 1. Marosszék 1701–1722 között* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2007.

Repertoriul archeologic național: Situl archeologic de la Târgu Mureș – Curtea liceului "Bolyai Farkas": <http://ran.cimec.ro/sel.asp?descript=targu-mures-municipiul-targu-mures-mures-situl-arheologic-de-la-targu-mures-curtea-liceului--bolyai-farkas--cod-sit-ran-114328.49> (Hozzáférés dátuma: 2020-05-06)

Repertoriul archeologic național: Situl archeologic medieval de la Târgu Mureș – Cetate : <http://ran.cimec.ro/sel.asp?descript=targu-mures-municipiul-targu-mures-mures-situl-arheologic-medieval-de-la-targu-mures-cetate-cod-sit-ran-114328.03> (Hozzáférés dátuma: 2020-05-06)

Rüsz Fogarasi Enikő: *Kora újkori Marosvásárhelyi végrendeletek 1568–1689.* Erdélyi testamentumok 5. Mentor Kiadó. Marosvásárhely. 2014.

Szabó Miklós–Tonk Sándor: *Erdélyiek egyetemjárása a kora újkorban. Fontes Rerum Scholasticarum IV.* Szeged. 1992.

Szamosközy István: *Monumenta Hungarie Historica 2. Sriptores 29. Szamosközy István történeti maradványai 1566–1603 III (1603)* Szilágyi Sándor szerk., Magyar Tudományos Akadémia. Budapest, 1877.

Székely oklevéltár I. Kiadja. Szabó Károly, Magyar Történeti Társulat. Kolozsvár, 1872.

Székely oklevéltár II. Kiadja: Szabó Károly, Magyar Történelmi Társulat, Kolozsvár, 1876.

Székely oklevéltár III. (1270–1571). Kolozsvár, Magyar Történeti Társulat 1890.

Székely oklevéltár V. (1296–1603). Kiadja: Szádeczky Lajos, Ajtai K. Albert Könyvnyomdája, Kolozsvár 1896.

Székely oklevéltár VI. (1603–1698) Kiadja Szádeczky Lajos. Kolozsvár 1897.

Székely oklevéltár VIII. Kiadja: Barabás Samu, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1934.

Tonk Sándor: *A Marosvásárhelyi Református Kollégium diáksága 1653–1848. Fontes rerum scholasticarum VI.* Szeged. 1994.

Trausch, Jozef: *Chronicon Fuchsio-Lupino-Oltardinum, sive, Annales Hungarici et Transilvanici.* Brassó, 1847.

Urkundenbuch VI (1458–1473). Kiadja: Gustav Gündisch Editura. Academiei, București, 1981.

Vígh Károly: *Asszonyok és férfiak tükre. Tanúvallomások a XVII. századból.* Pallas-Akadémia Könyvkiadó. 1999.

Werbőczy István: Hármaskönyv. *Magyar Törvénytár 1000–1895 Corpus Juris Hungarici* Márkus Dezső szerk. Fordította és jegyzetekkel ellátta Kolosvári Sándor–Óvári Kelemen Franklin Társulat Budapest. 1897

Zsigmond–kori oklevéltár II. Kiadja: Mályusz Elemér. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1958.

Zsigmond–kori oklevéltár III. Kiadja: Mályusz Elemér–Borsa Iván. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1993.

Zsigmond–kori oklevéltár V. Kiadja: Mályusz Elemér–Borsa Iván. Akadémiai Kiadó, 1997.

Monografi

Balogh Judit: *Székelyföldi karrierok-Az udvarhelyszéki nemesség hatalomszerzési lehetőségei a 16-17. században.* L'Harmattan Kiadó, Budapest. 2014.

Benkő Elek: *Kolozsvár magyar külvárosa a középkorban* (Erdélyi Tudományos Füzetek 248). Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár 2004.

Benkő Elek–Demeter István–Székely Attila: *Középkori mezőváros a Székelyföldön.* (Erdélyi Tudományos Füzetek 223), Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 1997.

Benkő Károly: *Marosvásárhely szabad királyi város leírása 1862-ben* szerk. Pál-Antal Sándor, Marosvásárhely, Mentor Kiadó. 2001.

Binder Pál–Kovács Géza: *A céhes élet Erdélyben.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1981.

Bogdán István: *Magyarországi hossz-és földmértékek 1601–1874.* Magyar Országos Levéltár, Budapest, 1990.

Bónis György: *Magyar jog–Székely jog.* Ferenc József Kolozsvári Tudományegyetem. 1942

Briquet, Charles-Moïse: *Les Filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600 avec 39 figures dans le texte et 16 112 fac-similés de filigranes.* III. Kötet, 1907.

Ciobanu, Vasile – Iacob, Dan Dumitru – Niedermaier, Paul – Pál Judit – Spănu, Andaluia: *Bibliografie istorică a oraşelor din România.* Editura Academiei Române. Bucureşti. 2007.

Elias, Norbert: *The Civilizing Process Sociogenetic and Psychogenetic Investigation* Revised Edition, Blackwell Publishing, 2000.

Erdélyi Gabriella: *Szökött szerzetesek. Erőszak és fiatalok a késő középkorban.* Libri Kiadó, Budapest. 2011.

Farczady Elek: *A marosvásárhelyi református egyházközség élete 1556–1948.* Marosvásárhelyi I. Vártemplom Református Egyházközség. Marosvásárhely. 2000.

Fodor István–Sebestyén Mihály szerk., *Marosvásárhelyi krónikás füzetek 1–2 Erdélyi ritkaságok sorozat 9.* Mentor Könyvek Kiadó, Marosvásárhely. 2015.

Géra Eleonóra.: *Házasság Budán. Családtörténetek a török kiűzése után újjászülető (fő)városból 1686–1726.* Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest, 2019.

Géra Eleonóra: *Kőhalomból (fő)város. Buda város hétköznapijai a 18. század elején.* L'Harmattan Kiadó, Budapest. 2014.

Geremek, Bronislaw: *The margins of society in late medieval France* Cambridge University Press, Cambridge-Paris. 2006.

Gulyás László Szabolcs: *Mezővárosi önkormányzat a középkori Hegyalján.* Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest 2017.

Hasan, Mihai-Florin: *Proscriși și Infractori în Transilvania în secolele XIV–XVI.* Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2017.

Hajnik Imre: *A perdöntő eskü és az előzetes bizonyítás. A középkori magyar perjogban* MTA. Budapest. 1881.

Härter, Karl: *Strafrechts -und Kriminalitätsgeschichte der Frühen Neuzeit.* De Gruyter, Oldenburg. 2018.

Horváth Richárd–Neumann Tibor: *Ecsedi Bátori István. Egy katonabáró életpályája (1458–1493).* MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest, 2012.

Imreh István: *Székely falutörvények.* Minerva, Kolozsvár, 1947.

Kálnoky, Nathalie: *A nemes székely nemzet konstitúciói és privilégiumai.* Pallas-Akadémia Kiadó, Csíkszereda, 2007.

Karácsony János: *Szt. Ferencz rendjének története Magyarországon 1711-ig.* I. kötet. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1922.

Kis András: *Más források-más értelmezések.* Marosvásárhely. Mentor Kiadó. 2003.

Kiss András: *Boszorkányok, kuruzslók, szalmakoszorús paráznák.* Kriterion Könyvkiadó. Bukarest-Kolozsvár. 1998

Kiss András: *Boszorkányok, kuruzslók, szalmakoszorús paráznák.* Kriterion Könyvkiadó. Kolozsvár. 2004.

Kiss András: *Források és értelmezések* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1994.

Kiss Réka: *Egyház és közösség. A Küküllői Református Egyházmegye 17 – 18. századi iratai tükrében.* Akadémiai Kiadó, Budapest. 2011.

Klaniczay Gábor – Pócs Éva szerk. *Demons, Spirit, Witches. 3. Witchcraft. Mythologies and Persecutions.* Ceu Press. Budapest – New York. 2008.

Koncz József: *A Marosvásárhelyi Evangélikus Református Kollégium története (1557–1895)* Mentor Kiadó. Marosvásárhely. 2006.

Koncz József: *A marosvásárhelyi Evangélikus Református Kollégium könyvnyomdájának száz éves története 1786–1886* Marosvásárhely 1887 <https://mek.oszk.hu/10800/10808/10808.htm> (Hozzáférés dátuma: 2020. 12. 11.)

Kovács Kiss Gyöngy: *A kolozsvári osztóbírói intézmény s a kibocsátott osztálylevelek.* Korunk–Komp-Press Kiadó. Kolozsvár. 2012.

Kovács Kiss Gyöngy: *Rendtartás és kultúra. Századok, mindennapok, változások Erdélyben.* Mentor Kiadó. Marosvásárhely. 2001.

Kubinyi András: *Városfejlődés és vásárhálózat a középkori Alföldön és az Alföld szélén.* Csongrád Megyei Levéltár, Szeged, 2000.

Kümin, Beat: *Drinking Matters. Public Houses and Social Exchange in Early Modern Central Europe.* Palgrave – Macmillan. London – New York. 2007.

Lakatos Bálint: *Mezővárosi oklevelek. Települési önkormányzat és írásbeliség a későközépkori Magyarországon, 1301–1526.* (Magyar történelmi emlékek. Adattárak. Monumenta Hungariae Historica. Elenchi.) MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest 2019

Nagy László: „*Sok dolgot próbála Bethlen Gábor...*” Magvető Kiadó, Budapest, 1981.

H. Német István: *Várospolitikai és gazdaságpolitika a 16–17. századi Magyarországon I.* Gondolat Kiadó, Budapest. 2004.

Niedermaier, Paul: *Geneza oraşelor medievale în Transilvania.* Editura Academiei Române, Bucureşti, 2016.

Niedermaier, Paul: *Städte, Dörfer, Baudenkmäler. Studien zur Siedlungs- und Baugeschichte Siebenbürgens.* Böhlau Köln. 2008.

Nussbächer, Gernot: *Bástyák, árkok, várfalak. Séta a középkori Brassóban.* Aldus Kiadó, Brassó. 2005.

Orbán Balázs: *A Székelyföld leírása* <https://mek.oszk.hu/04800/04804/html/166.html> (Hozzáférés dátuma: 2021. 01. 22.)

Pakucs-Willcocks Mária.: *Sibiul veacului al XVI-lea. Rânduirea unui oraş transilvănean.* Editura Humanitas, Bucureşti, 2018.

Pál Judit: *Városfejlődés a Székelyföldön 1750–1914.* Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda. 2014.

Pál-Antal Sándor.: *Maros-széki intézmények és pecsétjeik a XVI. századtól 1867-ig* Mentor Kiadó. Marosvásárhely. 2004.

Pál-Antal Sándor: *Marosvásárhely története I. A kezdetektől 1848-ig.* Mentor, Marosvásárhely, 2009.

Pál-Antal Sándor: *Marosvásárhelyi utcák, közök és terek történeti névtára* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 1997.

Pál-Antal Sándor: *Székely önkormányzat-történet* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2004.

Pál-Antal Sándor: *Székelyföld és városai*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2003.

Péter Katalin: *Magánélet a régi Magyarországon*. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest, 2012.

Rüsz-Fogarasi Enikő: *Privilegiile și îndatoriile orașelor din Transilvania voievodală*. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003.

Sebestyén Mihály: *Időtár I. Marosvásárhely történeti kronológiája a kezdetektől 1848-ig*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2009.

Sebestyén Mihály: *Időtár V/1. 1291–1899. Pótlások, kiegészítések, javítások az Időtár I-II. kötetéhez*. Mentor Könyvek Kiadó, Marosvásárhely 2015.

Sonkoly Gábor: *Erdély városai a XVIII–XIX. században*. L'Harmattan–Atelier, Budapest, 2001.

Soós Zoltán: *A marosvásárhelyi Vártemplom. Biserica din cetatea târgumureșeană*. Lektor Kiadó, Marosvásárhely, 2016.

Székelyföld története I – III. Egyed Ákos Főszerk. Magyar Tudományos Akadémia – Erdélyi Múzeum Egyesület – Haáz Rezső Múzeum, Budapest – Kolozsvár – Székelyudvarhely, 2016.

Tárkány Szűcs Ernő: *Magyar jogi népszokások*. Akadémiai Kiadó, 1981.

Tonk Sándor. *Marosvásárhely. Vártemplom* Erdélyi műemlékek 7. Sepsiszentgyörgy, 1994.

Tonk Sándor: *Erdélyiek egyetemjárása a középkorban* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1979.

Tringli István: *Szokás és szabadság. Tanulmányok a középkori magyar jogszokások és kiváltságok történetéhez*. Line Design Kiadó, Budapest, 2017.

Trócsányi Zsolt: *Erdély központi kormányzata 1540 - 1690*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980.

Van de Pol, Lotte: *The Burgher and the Whore. Prostitution in early modern Amsterdam* Oxford University Press, Oxford, 2011.

Studii și articole

Agache, Dumitru: *Târgurile și cetățile moldovene în sistemul de comunicații din epoca medievală*. *Historia Urbana*. 3.évf. (1995), 1–2. szám. 113–118.

Androic, Alexandru: Considerații privind geneza orașelor medievale din Transilvania. *Historia Urbana*. 2. évf. (1994) 1.szám. 19–22.

Apetrei, Cristian N.: Despre viața cotidiană la reședințele urbane al elitelor muntene. Considerații pe marginea unor izvor mai puțin cunoscut din veacul al XVI-lea. *Historia Urbana* XX (2012). 1–2. 5–12.

Apetrei, Cristian: Rethinking the connections of a sixteenth century family. The kornikat merchants and Moldavia from 1540 to 1570 = *Istros Annuarul Muzeul Brăilei* XX (2014). Muzeul Brăilei, 2014. 545–585.

Balázsová, Barbara: Az Alsó-Magyarországi bányavárosok művészetéhez: Joseph Andreas Wenzl von Sternbach mecénatúrája. *Művelődéstörténeti Értesítő*. 55. évf. (2006). 1. szám. 125–153.

Balogh Judit: Székelyudvarhely városi elitjének kialakulása a 16–17. század fordulóján. = *Urbs. Magyar várostörténeti évkönyv* 3. Budapest, 2008. 313–326.

Balogh Judit: Székely város a 16–17. században. = *Város és társadalom. Studia Miskolciensia I*. Miskolci Egyetem BTK Történettudományi Intézet, Miskolc, 1993. 27–33.

Bariska István: A Fehde-jog intézménye és Nyugat-Magyarország. *Vasi Szemle*. 2005. 59. évfolyam 3. szám. 291–312.

Berekméri Árpád Róbert: A marosvásárhelyi ispotály az Erdélyi Fejedelemség korában = *Marosvásárhely történetéből* 3 Pál-Antal Sándor–Simon Zsolt szerk., Mentor Kiadó. Marosvásárhely. 2013. 9–39.

Blazovich László: A Szepesség joga és a Szász Tükör = *Bártfától Pozsonyig. Városok a 13 – 17. században. Társadalom és művelődés történeti tanulmányok*. 35 Csukovits Enikő – Lengyel Tünde szerk., MTA Történettudományi Intézet, Budapest. 2005. 159–186.

Bónis Johanna: A marosvásárhelyi céhek tárgyi emlékei. = *Marosvásárhely Történetéből* I 2. kiadás. Pál-Antal Sándor–Szabó Miklós szerk., Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2007. 117–140.

Bónis Johanna: A marosvásárhelyi céhekről = *A Maros megyei magyarság történetéből* Pál-Antal Sándor–Szabó Miklós szerk., Mentor Kiadó. Marosvásárhely. 1997 57–76.

Bónis Johanna: Date privind breasla plugarilor din Tîrgu Mureș = *Marisia XI – XII* (1982) Muzeul Județean Mureș. Tîrgu Mureș. 69–90.

Buda, Michal: A zsolnai városkönyv. Forrás a késő középkori és kora újkori város mindennapi életének kutatásához. = *Bártfától Pozsonyig. Városok a 13 – 17. században. Társadalom és művelődés történeti tanulmányok*. 35. Csukovits Enikő – Lengyel Tünde szerk., MTA Történettudományi Intézet, Budapest. 2005. 187–198.

Cantacuzino, Gheorghe I.: Aspecte ale dezvoltării urbane a Târgoviștei în prima jumătate al secolului al XVII-lea. *Historia Urbana*. 2. évf. (1994) 1.szám. 71–78.

Carroll, Stuart: Revenge and Reconciliation in Early Modern Italy. = *Past&Present*. 233 Volume (2016), Issue 1. 101–141.

Covaciu, Cătălina: Adversarii ordini divine? Portretul acuzațiilor în procesele de vrăjitorie clujene = *Magie și familie în Europa în epociile modernă contemporană*. Eppel, Marius szerk., Editura Mega, Cluj-Napoca. 2016. 13–44

Crăciun, Maria: Prețul păcatului: faptă și pedeapsă în orașele Transilvaniei secolul al XVI-lea = *Orașele orășeni și bani: atitudini, activități, instituții, implicații (sec. XVI-XX)*. Rădvan, Laurențiu–Căpraru, Bogdan szerk., Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza" Iași, Iași, 2011. 15–56.

Czaja, Roman.: Social mobility as a paradigm of research on cities in central and east-central Europe in the late Middle Ages. = *The far-sighted gaze of capital cities Essays in honour of Francesca Bocchi*. Smurra, Rosa – Houben, Hubert – Ghizzoni, Manuela szerk., Viella, Roma, 2014. 249–260.

Czaja, Roman: Patrician Guilds in Medieval Towns on the Baltic Coast, *Acta Poloniae Historica*. 92.szám (2005). 31–52.

Csukovits Enikő: Bűn és büntetés a középkori városi gyakorlatban. A selmecbányai 14–15. századi városkönyv bűnesetei = *Bártfától Pozsonyig. Városok a 13–17. században. Társdalom és művelődés történeti tanulmányok*. 35. Csukovits Enikő–Lengyel Tünde szerk. MTA Történettudományi Intézet, Budapest. 2005. 199–222.

Csukovits Enikő: Bűn és büntetés a középkori városi gyakorlatban *Történelmi Szemle*. 46. évf. (2004). 1–2.szám. 141–166.

Dankanits Ádám: Începuturile urbanizării Tîrgu Mureșului = *Studii și materiale*. II. Muzeul Județean Mureș. Tîrgu Mureș, 1967. 91–98.

Derzsi Júlia: A városi statútumok és a közrendészeti szabályalkotás kapcsolata az erdélyi városokban a 16. század második felében. = *Certamen I. Előadások a Magyar Tudomány napján az Erdélyi Múzeum Egyesület I. szakosztályában*. Egyed Emese–Pakó László–Weisz Attila szerk.. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2013. 223–235.

Derzsi Júlia: Incendiul de la Sibiu din 1570. Câteva lămuriri privitoare la data declanșării dezastrului și la amploarea sa. *Historia Urbana* 26. évf. (2018) 1. szám. 13–46.

Derzsi Júlia: Városi és körzeti fellebbviteli bíraskodás Brassóban és a Barcaságban (1558–1582) = *Középkortörténeti tanulmányok* 6. Szegedi Középkorász Műhely, Szeged, 2010. 13–20.

Dogaru, Maria: Un sigiliu necunoscut al orașului Vaslui din veacul al XVII-lea. *Historia Urbana*. 2. évf. (1994) 1.szám. 91–96.

Dumitran, Daniel: Societate urbană în Transilvania premodernă *Historia Urbana* XXII (2014). 1–2. 117–135.

Entz Géza: A marosvásárhelyi református templom = *Marosvásárhely és vártemploma*. Ráday gyűjtemény kiadványai. Medvigy Endre szerk., Budapest, 1990. 35–47.

Erdélyi Gabriella: „Szerettem egyszer egy nőt” Házasságkötés és házasságtörés 1500 körül. *Történelmi Szemle* 49. évfolyam (2007). 2.szám. 165–178.

Erdősi Péter: A politikai színlelés funkciói és megítélése Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem udvarában. = *Színlelés és rejtőzködés – A kora újkori magyar politika szerepjátékai*. G. Etényi Nóra – Horn Ildikó szerk. L'Harmattan Kiadó, Budapest. 2010. 77–108.

F. Romhányi Beatrix: A ferencesek marosvásárhelyi letelepedéséről (A magyarországi ferences kolostorok XIV. századi jegyzékének datálási problémái). = *Marosvásárhely történetéből I.* (2. kiadás). Pál-Antal Sándor–Szabó Miklós. szerk., Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2007. 191–195.

Faborová, Bernadeta: An Inquiry into the everyday life of Townspeople of Košice in the 16th Century. *Mesto a Dejny* 1. évf. (2012). 1–2. szám. 26–33.

Fedorčák, Peter: Religious Issue and the Intial Period of the Reformation in Košice. *Mesto a Dejny* 1. évf. (2012). 1–2. szám. 34–38.

Fehér Andrea.: Investigating Infanticide in 18th Century Cluj. *Studia Historia* 59. évfolyam (2013) 2. szám. 52–65.

Fehér Andrea: „Az ki asszony lévén férfiú habitusban öltözött s úgy élt” = *Urbs Magyar várostörténeti évkönyv* 9. Budapest, 2014. 89–104.

Fehér Andrea: „The instrument of the Devil” The Image of the Witch in 18th century Cluj. *Studia Historia* 64. évfolyam (2019). 1.szám 123–142.

Fehér Andrea: Bűn és bűnhődés. Nők által elkövetett bűncselekmények megítélése a 18. századi Kolozsváron. =Lupescu Makó Mária. Ionuț Costea, Ovidiu Ghitta, Sipos Gábor, Rűsz-Fogarasi Enikő szerk. *Cluj–Kolozsvár–Klausenburg 700. Várostörténeti tanulmányok. Studii de istorie urbană*. Kolozsvár, EME, 2018. 519–525.

Fehér Andrea: Lakodalmak a Székely családban. Adalékok a 18. századi erdélyi házassági szokásokról. *Erdélyi Múzeum* LXXIX. évfolyam (2017) 118–129.

Flóra Ágnes: „Amely ebet ez előtt mostál, most is azont mosd. Egy 16. századi fürdőjelenet érdekességei *Korunk*, 21.évf. (2010) 10. szám. 22–27.

Flóra Ágnes: A kora újkori kolozsvári elit portréja. *Urbs: Magyar várostörténeti évkönyv* 3. Budapest, 2008. 133–144.

Flóra Ágnes: Hivatal vagy hivatás? Városi jegyzők a kora újkori Erdélyben. = „*Éltünk mi sokáig 'két hazában' ...*”: = *Tanulmányok a 90 éves Kiss András tiszteletére* Dáné Veronka–Oborni Teréz–Sipos Gábor szerk. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen 2012. 123–134.

Flóra Ágnes: Jelkép, erény, reprezentáció. A kora Újkori Kolozsvár Tanácsháza, mint a városvezetés egyik reprezentációs terme = *Tanulmányok Kovács András 65. születésnapjára* Kovács Zsolt – Sarkadi Nagy Emese–Weisz Attila. Erdélyi Múzeum Egyesület–Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvány, Kolozsvár, 2011, 149–165.

Flóra Ágnes: Polgári karrier, polgári lét Kolozsváron a reneszánsz korban. *Történelmi szemle* 2009/4. szám. 481–501.

Fodor, Georgeta: *Destine comune: viața femeilor între public și privat. Țara Românească, Moldova și Transilvania*. Secolele XV–XVII. Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2011.

Gálfi Emőke: „Az Köpeczi nemzetség az várason becsületben volt” avagy polgár-nemes szembenállás Marosvásárhelyen a 16. század második felében = *Székely századok. Emlékkönyv Pál-Antal Sándor nyolcvanadik születésnapjára*. Berekméri Árpád-Róbert-László Lóránt-Sebestyén Mihály-Simon Zsolt. szerk., Mentor Könyvek Kiadó, Marosvásárhely, 2019.191–199.

Gálfi Emőke: Izabella királyné várospolitikája: Gyulafehérvár és Várad. = „*Várad, Erdély kapuja...*” *Nagyvárad történelmi szerepe a fejedelemség korában. Tanulmányok Biharország történetéből 2*. Oborni Teréz szerk., Varadinum Kulturális Alapítvány, Nagyvárad 2015.

Gálfi Emőke: Gyulafehérvár falakon kívüli főtere és a városvezető réteg a 16. század második felében. *Történelmi szemle* 60. évfolyam (2018). 1 szám. 3–16.

Gaskill, Malcolm: Witchcraft and evidence in early modern England. = *Past and Present*. Volume 198. 2008. Issue 1. 33–70.

Gauvard, Claude: Fear of crime in Late Medieval France = *Medieval Crime and Social Control* Hanawalt A, Barbara-Wallace, David. szerk., University of Minnesota Press, Minneapolis – London. 1998. 1–32.

Gheorghiu, Teodor Octavian – Radoslav, Radu: Spațiul central al orașului românesc extracarpatic din secolele XIV–XVI. *Historia Urbana* 1.évf. (1993), 2. szám. 153–174.

Goliński, Mateusz: On the problem of the size of trading complexes in medieval towns and cities of Central Europe. *Acta Poloniae Historica*. 119. szám (2019) 101–117.

Guzowski, Piotr: The origins of the European marriage pattern in early modern period from the perspective of polish history. *Acta Poloniae Historica*. 109. szám (2013) 5–44.

Hegyí Géza: Marosvásárhely első írásos említéséhez. = *CERTAMEN I. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum Egyesület I. Szakosztályában*. Egyed Emese-Pakó László-Weisz Attila. szerk., EME, Kolozsvár. 2013. 175–190.

Izsán Csaba: A zsoldos darabontok számadásai és a város védműveinek javítási költségei Kolozsvár 17. századi számadáskönyveiben. = *StudiaHistoricaTransylvaniensia 2. Ezerarcú Erdély Politika, Társadalom, Kultúra*. Tötös Áron-K. Markaly Aranka-Koloh Gábor-Horváth Illés. szerk., Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2019. 341–346.

Jakó Zsigmond: Az erdélyi mértéktörténet kérdéseire *Erdélyi Múzeum* 50. évf. (1945) 3 – 4. szám. 240–243.

Jurová, Anna: Snaha o lokalizácii cigánskeho Tábora v Košiciach [Effort to locate a gypsy Camp in Košice] *Mesto a Dejiny* 2.évf. (2013) 1.szám 25–32.

Kelemen Lajos Nagy Szabó Ferenc és a Marosvásárhelyi szabó cég. *Erdélyi Múzeum*. 1901. 18. évfolyam. 7. szám. 396–405.

Kelemen Lajos: A marosvásárhelyi temető legrégebbi sírkövei = Kelemen Lajos: *Művészettörténeti tanulmányok* Szabó T. Attila-B. Nagy Margit szerk., Kriterion Könyvkiadó. Bukarest 1977. 185–190.

Kelemen Lajos: Adatok a marosvásárhelyi szabó czéhpoharakhoz. *Erdélyi Múzeum* 1901. 18. évfolyam. 52–57.

Kelemen Lajos: *Művelődéstörténeti tanulmányok I.* Sas Péter szerk. Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár. 2006. 197–236.

Kelemen Lajos: Művészettörténeti tanulmányok I Szabó T. Attila–B. Nagy Margit szerk., Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1977 178–190.

Kelemen Lajos: Művészettörténeti tanulmányok II. Szabó T. Attila–B. Nagy Margit szerk., Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1982, 17–4.

Kis-Halas Judit: The trial of an honest citizen = Klaniczay Gábor – Pócs Éva szerk. *Demons, Spirit. Witches. 3. Witchcraft. Mythologies and Persecutions.* Ceu Press. Budapest – New York. 2008.

Kiss András: A kolozsvári Torony és lakói = *Források és értelmezések* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1994. 70–82.

Kiss András. Források és adatok a kolozsvári cigányok XVI–XIX. századi történetéhez. *Korunk* III.folyam 1évf. (1990) 7. szám. 888–896.

Klaniczay Gábor. Boszorkányüldözés Közép és Kelet-Európában = *R. Várkonyi Ágnes emlékkönyv születésnek 70. évfordulója alkalmából* Tusor Péter szerk., ELTE BTK. Budapest. 1998. 399–416.

Klaniczay Gábor: Boszorkányhit, boszorkányvád, boszorkányüldözés a XVI–XVIII. században. *Ethnographia.* 97. évfolyam (1986) 2–4. szám. (Továbbiakban: Boszorkányhit) 257–295.

Klaniczay Gábor: Learned Systems and Popular Narrations of Visions and Bewitchment = Klaniczay Gábor–Pócs Éva szerk. *Demons, Spirit. Witches. 3. Witchcraft. Mythologies and Persecutions.* Ceu Press. Budapest – New York. 2008. 50–73.

Koncz József: Enyedi (Lakatos) Márton: Emlékezetnek könyve. *Erdélyi Múzeum* 18. évfolyam 1901. 8–9. szám. 447–457; 510–518.

Kovács Kiss Gyöngy: A játékos város (A társadalmi érintkezés, a gondülés é a játékok néhány színhelye a 16. századi Kolozsváron. = *Korunk* III. folyam, 10. évf. (1999) 12. szám. 41–52.

Kovács Kiss Gyöngy: Mozaikkockák a fejedelemség kori Kolozsvár mindennapjaiból. *Korunk* III. folyam. 24.évf (2013). 3.szám 95–104.

Sz. Kristóf Ildikó: Boszorkányüldözés a kora újkori Magyarországon: kutatástörténet, eredmények, teendők-2013-ban. = *Boszorkányok, varázslók, és démonok Közép-Kelet Európában.* Klaniczay Gábor–Pócs Éva szerk., Balassi Kiadó, Budapest. 2014. 17–62.

Kubinyi András.: Polgári értelmiség és hivatalnok réteg Budán és Pesten a Hunyadi- és Jagelló-korban. = Kubinyi András: *Tanulmányok Budapest középkori történetéből I–II.* Kenyeres István–Kis Péter–Sasfi Csaba szerk., Budapest. 2009. 599–620.

Léstány Ferenc: Marosvásárhely katolikus múltja. = *Marosvásárhely történetéből I.* (2. kiadás). szerk., Pál-Antal Sándor–Szabó Miklós. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2007. 157–190.

Lupescu Makó Mária: (Nu) haina îl face pe om. Îmbrăcămintea și purtătorii ei în Transilvania (secolele XVI–XVII). = *Avere, Prestigiu și cultură materială în surse patrimoniale*. Iacob, Dan Dumitru szerk., Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza" Iași, Iași, 2015. 35–70.

Lupescu Makó Mária: "Pro memoria perpetua." Az emlékezés stratégiái a késő középkori Erdélyben = Veress, Károly szerk., *Emlékezet és felejtés: Interdiszciplináris párbeszéd 5.* Veress Károly szerk., Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2017. 79–96.

Lupescu Makó Mária: „Myndenemet hagyom... hog tanítassag és az Eskolat el ne hagyassak vele.” Az utódok taníttatásáról a kora újkori erdélyi végrendeletek tükrében. = *Peregrináció és Erudiíció. Tanulmányok Tonk Sándor tiszteletére*. Bogdándi Zsolt–Lupescu Makó Mária szerk., Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2020. 251–280.

Lupescu Makó Mária: Miért? Kinek? Mit? Erdélyi Középkori végakaratok szerkezeti jellemzői = *Certamen I. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. szaksztyályában*. Egyed Emese–Pakó László–Weisz Attila. szerk. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár 2013. 191–210.

Lupescu Makó Mária: Spoken and Written Words in Testaments: Orality and Literacy in Last Wills of Medieval Transylvanian Burghers = *Uses of the Written Word in Medieval Towns. Medieval Urban Literacy II*. Mostert, Marco–Adamska, Anna. szerk. Turnhout, Brepols Publishers, 2014. 271–298.

Lupescu Makó Mária: Zis și scris: Oralitate și scriere în testamente = *Exercițiul scrierii în Transilvania medievală și premodernă* Andea, Susana–Dincă, Adinel szerk., Editura Argonaut – Symphologic Publishing, Kolozsvár–Gatineau. 2016. 13–34.

Magdoško, Drahoslav.: About the interpretation and purpose of the charter issued by Bishop of Eger for burghers of Košice in 1290. *Mesto a dejiny*. 3. évf. (2014). 1.szám. 19–33.

Magdoško, Drahoslav: K mestskej elite Košic na prelome 13. a 14. storočia = *Košice v súradniciach európskych dejín*. Hajduová, Mária–Bartoš, Martin szerk., Mesto Košice, Archív mesta Košice, Košice 2014. 64–73.

Magdoško, Drahoslav: K pôvodu pravidiel pre košickú mestskú radu z roku 1404 = *Poznávanie dejín Slovenska. Pramene, metódy, poznatky*. Domenová, Marcela–Magdoško, Drahoslav szerk. Universum, Prešov – Košice, 2015. 237–246.

Magdoško, Drahoslav: Kassa város elit polgárai a 13. és 14.század fordulóján = *Kassa az európai történelem kontextusában*. Hajdú Mária – Bartoš Martin szerk., Kassa Város Önkormányzata, Kassa Város Levéltára, Kassa. 48–56.

Magdoško, Drahoslav: Kostoly a špitály na predmestiach Košic v stredoveku [Suburban Churches and Hospitals in Medieval Košice] *Mesto a Dejiny* 2.évf. (2013) 2.szám. 17–37.

Matei, Mircea D.: În ce stadiu de evoluție se afla Bacăul la începutul secolului al XV-lea? (În legătura cu aniversarea a 585 ani de la prima atestare documentară a orașului). *Historia Urbana*. 2. évf. (1994) 2.szám. 221–230.

Neamțu, Vasile: Reflecții pe marginea genezei orașului medieval Baia. *Historia Urbana*. 3.évf. (1995), 1–2.szám. 113–119.

Neamțu, Vasile.: Die Ortschaft Moldenmarkt (Baia) im Kontext ihrer Handelsbeziehungen zum osteuropäischen Raum in der Zeitspanne vom Ende des 13. bis zur ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts (Beiträge). *Historia Urbana*. 2. évf. (1994) 1.szám. 43–50.

H. Németh István–Szende Katalin: Research on the Towns of Medieval and Early Modern Hungary since 1989 = *Vana Tallin XXV Eastpol*. Tallinn 2014. 266–294.

H. Németh István: Az archontológia és a várostörténet: karrierék és hatalmi csoportok a kora újkori városokban, XVI–XVII. század. = *Fons* 11. évfolyam 2004. 2.szám. 197–218.

H. Németh István: Neue wege in der Frühneuzeitlichen Ungarischen Stadtgeschichteschreibung an der wende zum 21. Jahrhundert. *Documenta Paragensia XXXIII*. Řídi Václav Ledvinka–Jiří Pešek szerk. Archiv Hlavínko Město Prahy, Prága, 2013. 471–493.

Niedermaier, Paul: Evoluția rețelei de orașe in Transilvania medievală, *Historia Urbana* 1.évf. (1993), 1.szám. 21–26.

Nussbächer, Gernot: Contribuții la istoria administrației orașului Brașov în perioada medievală. (sec XIII–XVI.) *Historia Urbana*. 2. évf. (1994) 1.szám. 79–90.

Nussbächer, Gernot: Contribuții la istoria administrației orașului Brașov în perioada medievală. (sec XVII–XVIII.) *Historia Urbana*. 4.évf. (1996). 1–2. szám. 49–62.

Oborni Teréz: A fejedelemség-kori erdélyi várostörténet kérdéseiről = *Urbs Várostörténeti Évkönyv I*. Budapest Főváros Levéltára, Budapest, 2006. 133–158.

Pakó László.: Kényszer vagy erkölcsi romlottság In. *Korunk*. III. Folyam. 16.évf. (2005). 3. szám. 84–93.

Pakó László: A városi közügyigazgatók (direktorok) Kolozsvár 16. század végi bírósági gyakorlatában. *Erdélyi Múzeum*. LXXIV: évfolyam (2013), 3. szám. 88–102.

Pakó László: Boszorkányvadás az anyagi érdek és a bosszúvágy szolgálatában. = *Boszorkányok, varázslók és démonok Közép-Kelet Európában*. Klaniczay Gábor – Pócs Éva szerk., Balassi Kiadó, Budapest 2014. 155 – 170.

Pakó László: Gyilkosság a családban: Halálos kimenetelű házastársi konfliktusok a kora újkori Kolozsváron. = *Certamen VII.: Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum Egyesület I. Szakosztályában*. Egyed Emese–Pakó László–Sófalvi Emese szerk. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár 2020. 423–450.

Pakó László: Hatalmi konfliktus vagy testületi összefogás? A kolozsvári százférfiak tanácsa és a városi igazságszolgáltatás a 16. század második felében. *Erdélyi Múzeum*. 72. évfolyam. 2010. 3–4. szám. 73–87.

Pakó László: Scurte vieți omenești. Pruncucideri din Cluj a sfârșitul secolului al XVI-lea. = *Anuarul Școlii Doctorale "Istorie Civilizație. Cultură" I*. Presa Universitară Clujeană. Cluj–Napoca 2005. 203–212.

Pakucs-Willcocks Mária: A török marha – Türkische Waren: Erdély kereskedelme az Oszmán Birodalommal a 16–17. században a nagyszzebeni vámnaplók tükrében. = *Certamen II. Előadások a Magyar Tudomány napján az Erdélyi Múzeum Egyesület I. szakosztályában*. Egyed Emese–Bogdándi Zsolt–Weisz Attila szerk., Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2015. 242–252.

Pál Judit: Várostörténeti kutatások Erdélyben a második világháború után. = *Erdélyi várostörténeti tanulmányok* Pál Judit–Fleisz János szerk., Pro Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2001. 9–19.

Pál-Antal Sándor.: *Székelyvásárhely=Marosvásárhely Történetéből I* 2. kiadás. Pál-Antal Sándor–Szabó Miklós szerk., Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2007.9–28

Pál-Antal Sándor: Jogszabályt szülő konfliktusok Marosvásárhelyen 1672–1731 között = *Urbs-Magyar Várostörténeti Évkönyv 9*. Budapest. 2014. 75–88.

Pál-Antal Sándor: Vásárhelyi várvédelem 1658-ban? *A Hét* 1983. május 6

Péter Katalin: Werbőczy anyanyelvi fordításainak tanulságai-értelmiségi feladatvállalás a 16. században. *Történelmi Szemle* 54. évf. (2012). 3.szám. 421–440.

Pócs Éva: Tündér és boszorkány Délkelet és Közép-Európa határán. *Ethnographia*. 97. évfolyam (1986) 2–4. szám. 177–256.

Radu, Gheorghe: Unele considerații privind dezvoltarea demografică orașului Piatra-Neamț. *Historia Urbana* 1.évf. (1993), 1.szám. 27–36.

Răduțiu, Aurel – Gyémánt, Ladislau: Autonomie și integrare. Șcheii Brașovului între suburbiu și oraș. *Historia Urbana* 1.évf. (1993), 2. szám. 195–204.

Rowlands, Alisson: Witchcraft and Old Women in Early Modern Germany. *Past and Present*. Volume 173. 2001 Issue 1. 50–89.

Rusu, Mircea: Aspecte ale genezei târgurilor medievale din Transilvania *Historia Urbana*. 2. évf. (1994) 1.szám. 23–42.

Rüsz Fogarasi Enikő: A marosvásárhelyi Nagy Szabó Péter végrendelete = *A történetirő elhivatottsága: Emlékkönyv Szabó Miklós születésének 80. évfordulójára*. Pál-Antal Sándor–Sigmirean, Cornel–Simon Zsolt szerk., Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2012, 278–284.

Rüsz Fogarasi Enikő: Câteva aspecte privind statul văduvelor în Cluj în perioada premodernă = *Orașul în spațiul românesc între Orient și Occident. tradiția de la medievalitate la modernitate*. Rădvan, Laurențiu szerk., Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza" Iași, Iași, 2007. 53–67.

Rüsz-Fogarasi Enikő.: Gondolatok Borsos Anna végrendeltével kapcsolatban. = *Adalékok a Székelyföld történetéhez. Emlékkönyv Egyed Ákos 90. születésnapja tiszteletére*.

Benkő Levente–Demeter László szerk., Tortuma Könyvkiadó. Sepsiszentgyörgy. 2019. 396–406.

Rüsz-Fogarasi Enikő: A fejedelemségkor beszercei polgárainak öröklési tendenciái = *Tiszteletkőr: Történeti tanulmányok Draskóczy István egyetemi tanár 60. születésnapjára*. Mikó Gábor – Péterfi Bence – Vadas András szerk. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012. 349–359.

Rüsz-Fogarasi Enikő: A fejedelemségkori Marosvásárhely örökösödési mechanizmusai. = *Emlékkönyv Egyed Ákos születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Pál Judit – Sipos Gábor szerk., Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár. 285–290.

Rüsz-Fogarasi Enikő: A vagyon örökítése a fejedelemség-kori Marosvásárhely. *Marosvásárhely történetéből 3* Pál-Antal Sándor–Simon Zsolt szerk. Mentor Kiadó. Marosvásárhely. 2013. 87–98.

Rüsz-Fogarasi Enikő: Avereia orașenilor în Transilvania premodernă. Surse și posibilități de cercetare. = *Avere, Prestigiu și cultură materială în surse patrimoniale*. Iacob, Dan Dumitru szerk. Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza" Iași, Iași, 2015. 101–114.

Rüsz-Fogarasi Enikő: Kolozsvár számadásai és a kolozsvári városgazdálkodás a fejedelemség korában. *Történelmi Szemle* 60.évf. (2018), 1.szám. 17–34.

Rüsz-Fogarasi Enikő: Központi helyek az erdélyi középkori vármegyében. = *Erdélyi várostörténeti tanulmányok*. Pál Judit–Fleisz János szerk., Csíkszereda, Pro-Print Könyvkiadó, 2001. 20–42.

Rüsz-Fogarasi Enikő: Lichiditățile monetare în testamentele orașenilor din Transilvania pre-modernă = *Orașele orașeni și bani: atitudini, activități., instituții., implicații (sec. XVI-XX)*. Rădvan, Laurențiu–Căpraru, Bogdan szerk. Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza" Iași, Iași, 2011. 57–75.

Rüsz-Fogarasi Enikő: Örökösödési szokások az erdélyi fejedelemség kori városiak körében = *Tanulmányok Erdély fejedelemség-kori történetéből*. Ballabás Dániel – Borbély Zoltán szerk. Líceum Kiadó, Eger, 2012. 9–21.

Rüsz-Fogarasi Enikő: Örökösödési tendenciák a kora újkori Gyulafehérváron = *Ünnepi kötet dr. Blazovich László egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Balogh Elemér – Homoki-Nagy Mária szerk., Szegedi Tudományegyetem Állam és Jogtudományi Kar, Szeged, 2013. 569-579.

Sedláček, Peter: hospodárenie mestskej komory v Bratislave na základe rozboru komorných kníh mesta Bratislavy z rokov 1434 – 1528 [The economic activity of the City Chamber in Bratislava on the basis of analysis of the chamber books of the city of Bratislava from the period 1434 – 1528] *Historický Časopis* 65. évf. (2017), 3.szám. 411–443.

Simon Zsolt: Bethlen Gábor és Marosvásárhely. = *Székely Századok. Emlékkönyv Pál-Antal Sándor 80. születésnapjára*. Berekméri Árpád-Róbert – László Lóránt – Sebestyén Mihály – Simon Zsolt. szerk., Mentor Könyvek Kiadó, Marosvásárhely, 2019. 487–496.

Simon Zsolt: Documente medievale inedite referitoare la orașul Târgu Mureș = *Anuarul Arhivelor Mureșene II* (seria veche) 2003. 339–351.

Simon Zsolt: Monumente de limbă maghiară din secolul al XVI-lea din Arhiva oraşului Târgu Mureş = *Anuarul Arhivelor Muresene* III. (seria veche). 2004. 275–288.

Simon Zsolt: Privilegiile inedite ale oraşului Târgu Mureş. = *Anuarul Institutului De Cercetări Socio-Umane Gheorghe Sincai*. Marosvásárhely. 1999. 236–260.

Simon Zsolt: Zona de piaţă medievală a Târgu Mureşului. = *In memoriam Grigore Ploeşteanu. Studii şi evocări*. Vasile Dobrescu, Cornel Sigmirean, Corina Teodor. szerk. Editura Academiei Române, Bucureşti 2014. 129–139.

Simon Zsolt: Az aranykiteremelés kezdetei a középkori Erdélyben = *Certamen II.: Elődások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. Szakosztályában*. Egyed Emese – Bogdándi Zsolt – Weisz Attila szerk. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2015. 217 – 229.

Simon Zsolt: Az erdélyi huszadvámok igazgatása a késő középkorban = *Magyar Gazdaságtörténeti Évkönyv 2016 Válság-Kereskedelem*. Kövér György – Pogány Ágnes – Weisz Boglárka. szerk. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Hajnal István Alapítvány, Budapest, 2016. 333–358.

Simon Zsolt: Brassó kereskedelmi elitje az 1503. évi huszadnapló alapján = *Urbs Magyar Várostartörténeti Évkönyv 3*. Budapest Főváros Levéltára, Budapest, 2008. 387–408.

Soboul, Albert: Leírás és mérés a társadalomtörténetben (Ernest Labrousse bevezetőjével) = *Az Annales – A gazdaság-, társadalom-és művelődéstörténet francia változata* Benda Gyula–Szekeres András szerk., L'Harmattan, Budapest. 2007. 223–249.

Sipos Gábor: Református eljegyzések, házasságok és válások = *Ámor, álom, Mámor* Szentmártoni Szabó Géza szerk., Universitas, Budapest, 2002. 105–122.

Soós Zoltán: A marosvásárhelyi vár építéstörténete. = *Marosvásárhely történetéből I. 2. kiadás*. Szerk. Pál-Antal Sándor–Szabó Miklós. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2007. 87–110

Sowina, Urszula: Testaments of the burghers from Sieradz 1500–1538. *Acta Poloniae Historica*. 67.szám (1993). 47–78.

Sowina, Urszula: Water supply of the late medieval and early modern towns in polish lands. *Fasciculi Archaeologiae Historicae* 24. szám (2011). 11–18.

Sowina, Urszula.: Women's economic activity in Polish Towns at the Turn of the Middle Ages and the Early Modern Time = *Excursion y disciplina social en la ciudad mediaval Europea*. Solórzano Telechea Jesús Ángel – Haermes, Jelle – Czaja, Roman szerk. Institutio de Estudios Riojanos, Logroño, 2018. 471–486.

Štefánik, Martin: The Kremnica Town Book of Accounts: The Economy of a Mining and Mint Town in the Kingdom of Hungary. = *Money and Finance in Central Europe during the later Middle Ages*. Zaoral, Roman szerk. Palgrave-Macmillan, London, 2016. 42–56.

Sütő Kálmán Zsolt: A nagybányai önkormányzati szerkezete a 16–18. században. *Erdélyi Múzeum*. 80. évfolyam (2018). 1. szám. 71–87.

Švecová, Adriana: Najstaršia úprava dedičského práva na príklade slobodného kráľovského mesta Trnavy do konca 16. storočia The Oldest Amendment of the Inheritance Law Taking the Royal Borough of Trnava up to the End of the 16th Century as an Example] *Historický Časopis*. 61. évf. (2013). 1.szám. 27–44.

Szabó András Péter: A dési per történeti háttere. *Egyháztörténeti szemle* IV. Évfolyam (2003) 2. szám. 29–56.

Szabó András Péter: Beszterce város fejedelemség kori kormányzata és politikai elitje. = *Urbs. Magyar Várostörténeti Évkönyv III*. 2008. 145–159.

Szabó Miklós: Marosvásárhely levéltárának története 1848-ig = *Művelődés és gazdálkodás az újkori Erdélyben*. Mentor Könyvkiadó, Marosvásárhely. 2003. 127–140

Szabó Miklós: Marosvásárhely népessége a XVII – XX. században = *Művelődés és gazdálkodás az újkori Erdélyben*. Mentor Könyvkiadó, Marosvásárhely. 2003. 156–166.

Szabó Miklós: Marosvásárhely szabad királyi várossá alakulása (1560–1759) = *Marosvásárhely történetéből I* 2.kiadás. Pál-Antal Sándor-Szabó Miklós szerk., Mentor Könyvkiadó. Marosvásárhely. 29–42.

Szász Anikó: Dés városvezetése 1541–1600 között. *Erdélyi Múzeum*. 80. évfolyam (2018). 1. szám. 54–70.

Szeghyová, Blanka: Disciplining Women in Early Modern Hungarian Towns. = *Same Bodies, Different Women: 'Other' Women in the Early Modern Period*. Mielke, Christopher – Znorovszky Andrea-Bianka szerk. Trivient, Budapest. 2019. 168–194.

Szeghyová, Blanka: Erőszak és konfliktuskezelés a polgárok mindennapi életében a 17. században= *Bártfától Pozsonyig. Városok a 13 – 17. században. Társadalom és művelődés történeti tanulmányok*. 35 Csukovits Enikő – Lengyel Tünde szerk. MTA Történettudományi Intézet, Budapest. 2005. 223–244.

Szilágyi Sándor: Rozsnyai Dávid családja. *Turul 1883–1950*. 1884. 4. szám 170–171.

Soboul, Albert: Leírás és mérés a társadalomtörténetben (Ernest Labrousse bevezetőjével) = *Az Annales – A gazdaság-, társadalom-és művelődéstörténet francia változata* Benda Gyula -Szekeres András szerk., L'Harmattan, Budapest. 2007. 223–249.

Takács Péter: A régi Marosvásárhely piacszervező erőtere. = *Marosvásárhely történetéből 3*. Pál-Antal Sándor–Simon Zsolt. szerk. Mentor Kiadó, Marosvásárhely. 2013. 192–216.

Tonk Sándor: Marosvásárhelyi Krónikások= *Marosvásárhely Történetéből I* 2. kiadás. Pál-Antal Sándor–Szabó Miklós szerk., Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2007. 213–216.

Tóth István György: „Komám nincs és feleségem vagyon” Meddőség és fogamzásgátlás a 18. századi magyar parasztságnál = *Óra, Szablya, nyoszolya. Életmód és anyagi kultúra Magyarországon a 17–18. században*. Zimányi Vera szerk. MTA. Történettudományi Intézet, Budapest, 1994. 133–143.

Tringli István.: A kor újkori kodifikáció és a Hármaskönyv. = Tringli István: *Szokás és szabadság. Tanulmányok a középkori magyar jogszokások és kiváltságok történetéhez*. Line Design Kiadó, Budapest. 2017. 85–100.

Tringli István.: Vásártér és vásári jog a középkori Magyarországon= Tringli István: *Szokás és szabadság. Tanulmányok a középkori magyar jogszokások és kiváltságok történetéhez*. Line Design Kiadó, Budapest, 2017. 138–185

Tringli István: A magyar szokásjog első összefoglalói a mezei károkról = *Arcana tabularii: tanulmányok Solymosi László tiszteletére 2. kötet*. Bárány Attila–Dreska Gábor–Szovák Kornél szerk. Debreceni Egyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi kar. Debrecen – Budapest, 2014. 793–808.

Tringli István: Bűbajos és néző asszonyok levelesítő jegyzékekben = Tringli István: *Tanulmányok a középkori magyar jogszokások és kiváltságok történetéhez*. Line Design. Budapest. 2017. 28–41

Tringli István: Előszó. = Tringli István: *Szokás és szabadság. Tanulmányok a középkori magyar jogszokások és kiváltságok történetéhez*. Line Design Kiadó, Budapest. 2017. 7–12.

Tringli István: Vásártér és vásári jog a középkori Magyarországon= Tringli István: *Szokás és szabadság. Tanulmányok a középkori magyar jogszokások és kiváltságok történetéhez*. Line Design Kiadó, Budapest, 2017. 138–185.

Uličný, Ferdinand: The Relations Between Burghers of Košice and Kings of Hungarian Kingdom in the Half of the 14th Century. *Mesto a Dejiny* 1. évf. (2012). 1–2szám. 6–11.

Velescu, Olivier: "Slobozia" de la Radu Vodă. Contribuții la istorie orașului București în secolele XVI – XVII. *Historia Urbana* 1.évf. (1993), 2. szám. 175–194.

Teze de doctorat

Hasan, Mihai-Florin: *Proscriși și infractori în Transilvania în secolele XIV–XVI*. Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, 2007.

Lakatos Bálint doktori disszertáció *Hivatali írásbaliság és ügyintézés a késő középkori magyarországi mezővárosokban okleveleik tökérsben* melléklete. Budapest 2013.

Rusu, Gabriel-Virgil: *Urmărire infractorilor în comitatele ardelenese-secolul XVII*. Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, 2011.

Sütő Kálmán Zsolt: *A nagybányai mészárosok és mesterségük a 16. századtól 1872-ig*. Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, 2019.